

**БУЕЛ ВЕСТИН
ПРЕДГОВОР ЗА
БЪЛГАРСКИТЕ ЧИТАТЕЛИ ОТ
БУЕЛ ВЕСТИН
ТУВЕ ЯНСОН КАТО
УСЕЩАНЕ ЗА ПЪТ**

Превод от шведски: Анелия Петрунова, 2012

chitanka.info

ПРЕДГОВОР ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ЧИТАТЕЛИ ОТ БУЕЛ ВЕСТИН^[0]

„Обожавам границите — каза веднъж Туве Янсон. — В тях има очаквания, надежда, усещането, че си на път, а и сякаш са създадени, за да се прекрачат.“ Нейният художествен свят е открит и експанзивен, но в същото време предполага себеизпитване и тълкуване. Че „животът не е спокоен“, както нейният герой Снусмумрик толкова мъдро се изразява, е ясно от самото начало. Смятам, че именно тук се крие ключът към яркостта на историите и рисунките на Туве Янсон. Влезеш ли веднъж в света, който тя е припознала като свой, не ти се иска да го напуснеш. Важи както за муминските ѝ книги, така и за по-късните ѝ разкази и романи за възрастни, особено *Пътуване с лек багаж*. Подобно на малцина други автори, тя владее изкуството да говори лично на читателя, да го кара да си мисли: „Именно аз, не друг, съм избран да се докосна до този приказен свят“. Тя не заличава границите между различните видове изкуства, а ги прекрачва и ги обявява за излишни. Туве Янсон е не само писател, но и илюстратор, и това двойно авторство се отразява в цялото ѝ творчество.

Тайната на литературните ѝ светове е, че героите ѝ по прецизен начин успяват да изразят нашите най-съкровени и понякога неосъзнати влечения. Пропастта между онова, което сме всъщност, и другото, което бихме желали да бъдем. Изящен пример е хемулът от *В края на ноември*, който се събужда една сутрин, дава си сметка, че е този, който е, и веднага му се приисква да е някой, когото не познава.

Туве Янсон ни даде понятия и наименования, с помощта на които можем да тълкуваме нашия досег до действителността, независимо от възраст или културен контекст. Всички сме се натъквали на заплашителни мори, шураци се пърхалчета и самосъжалеващи се миси. Философстващи мускусни плъхове, защо не и изтегнати в хамак, се срещат къде ли не. Дълбокомислени типажи, които в един момент се разпростират по темата за пълната ненужност на всичко, а в следващия, без да се стесняват, излапват куп джинджифилови курабийки, най-често изпечени от някоя грижовна мама Муминка.

„Всичко е много несигурно и тъкмо това ме успокоява“ — твърди Тоо-тики, но на малцина е дадено напълно да проумеят значението на нейното житейско прозрение. Сигурно е също толкова трудно да се държиш като наперената малка Мю, въпреки че мнозина обичат да се отъждествяват с нея (кой всъщност би желал да бъде оприличен на комплексирана филифьонка или на педантичен хемул)? Подобно на своята създателка, малката Мю има неизменната и почти съвършена способност да балансира между практичност, хумор и съчувствие. „Ти никога няма да имаш собствено лице, докато не се научиш да се биеш“ — казва на невидимото дете. А ние ѝ вярваме. Защото тя изобличава слабостите и на троловете, и на хората. Фина психология, което обаче не я прави неразбираема.

Същото се отнася и за произведенията на писателката след муминските книги. Деликатният роман *Лятна книга*, например, преплита животите на три поколения — шестгодишно момиченце, баща и много възрастна баба — и в разговора за една котка, която, като повечето представители на своя вид, има собствени представи за привързаност и нежност, дава следното определение за неразгадаемата феноменология на любовта:

— Странно нещо е любовта — каза София. — Колкото повече обичаш другия, толкова по-малко те харесва той.

— Съвсем правилно — отбеляза бабата. — А какво се прави в такъв случай?

— Продължаваш да обичаш — отговори София начумерено. — Обичаш все повече и повече.

Такива истини ни карат да препрочитаме творбите на Туве Янсон.

Подобно на примамващо красивия скъпоценен камък Кралски рубин (за който се споменава в една от муминските книги), от историите ѝ винаги могат да се извлекат нови тълкувания. И няма две нейни книги, които да си приличат.

Стокхолм, 2 май 2012 г.

[0] Проф. Буел Вестин (1951) завежда Катедрата по литература и история на идеите на Стокхолмския университет, пише литературна критика и е най-изявеният експерт по творчеството на Туве Янсон. През 1988 г. защитава първия докторат в света, посветен на муминтролите, а през 2007 г. публикува най-изчерпателната биография на финландската авторка. — Б.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.